

Kokiais vardais pavadintos Šiaulių gatvės?

Ar kada nors pasidomėjote, kiek Šiauliuose gatvių? Kokiais vardais jos pavadintos ir ką jie reiškia?

Paskutiniaisiais duomenimis, Šiauliuose yra 648 gatvės, iš jų 3 alėjos (**Aušros, Kaštonų, Signatarų**), 1 prospektas (**Draugystės**), 3 aikštės (**Prisikėlimo, Saulės Laikrodžio, Turgaus**), 12 takų (**Aušros, Dainavos, Dainų, Draugystės, Gvazdikų, Lyros, Naujo Ryto, Paukščių, Popiežiaus Jono Pauliaus II, Raguvos, Saulės, Šviesos**), 4 skersgatviai (**Aido, Audros, Vėjo ir Žvejų**). Toliau apibendrintai jie vadinami gatvėmis.

Šioje apžvalgoje gatvių skaičiai yra apytiksliai, nes kai kurie pavadinimai gali būti sudaryti ir tikrinių, ir bendrinių pavadinimų pagrindu, pvz.: **Beržynės** (vieta, kur auga daug beržų, ir kaimas), **Elnio** (gyvūnas ir buv. fabriko pavadinimas), **Kalnelio** (gamtos objektas ir kaimas).

Kai keli objektai turi tą patį tikrinį pavadinimą, taip pat neaišku, kuris iš jų pasirinktas gatvei pavadinti, pvz.: **Rėkyvos** (ežeras ir gyvenvietė), **Šimšos** (upė ir kaimas), **Vijolių** (upė ir kaimas).

Abstrakčios reikšmės daiktavardžiais pavadinta 18 gatvių, pvz.: **Aviacijos, Erdvės, Poilsio, Prisikėlimo, Skrydžio** ir kt.

Gamtos objektų pavadinimai atsispindi 23 gatvės pavadinimuose, pvz.: **Daubos, Kalnelio, Krantinės, Lygumų, Raisto** ir kt. Gamtos reiškinių pavadinimai perkelti į 9 gatvių vardus, pvz.: **Aušros, Pavasario, Rūko, Vaivorykštės, Vėjo** ir kt.

Toje gatvėje ar netoli esantis ar buvęs statinys, įmonė, kitas objektas turėjo įtakos net 27 gatvių pavadinimams, pvz.: **Nuklono, Stoties, Tauro, Televizorių, Tinklų** ir kt.

Augalų vardais – **Rugiagėlių, Smilgų, Šermukšnių, Viržių, Žemuogių** ir pan. – pavadintos 53 Šiaulių gatvės.

Gyvūnų vardai suteikti 15 gatvių, pvz.: **Dagilių, Griežlių, Kamanių, Uldukų, Žiogų** ir kt.

Tam tikros gatvių ypatybės, matyt, lėmė, kad 8 gatvėms parinkti apibūdinamosios reikšmės žodžiai, pvz.: **Aukštoji, Ilgoji, Kreivoji, Siauroji, Žalioji** ir kt.

7 gatvės pavadintos mitologinių būtybių, dievybių vardais: **Aitvarų, Austėjos, Gabijos, Lauksargio, Perkūno, Vaidilutės, Žemynos**.

37 gatvėms suteikti asmenų pavadinimai. Iš jų asmenų pagal gyvenamąją vietą pavadinimai būdingi 12 gatvių (**Baltų, Bartų, Lietuvinkų, Sėlių, Skalvių** ir kt.), asmenų pagal tautybę pavadinimai suteikti 4 gatvėms (**Baltarusių, Estų, Latvių, Lenkų**), asmenų pagal jų profesiją (**Architektų, Išradėjų, Mokytojų, Odininkų, Sodininkų** ir kt.) ar veiklos pobūdį (**Pasaulio Teisuolių, Signatarų** (al.), **Sukilėlių, Vasarotojų**) pavadinimai suteikti 21 gatvei.

Istorinių asmenybių, garsių, Šiauliams ir Lietuvai nusipelnusių žmonių vardais ir pavardėmis, slapyvardžiais pavadintos 75 Šiaulių gatvės. Daug gatvių pavadinta Lietuvos

kunigaikščių vardais: **Daumanto, Treniotos, Traidenio, Tautvilo, Švitrigailos** ir kt. Skirtingus istorijos tarpsnius mena **Mortos** (pirmoji karūnuota Lietuvos karalienė, Lietuvos karaliaus Mindaugo žmona), **Grafo Zubovo** (rusų kilmės Lietuvos dvarininkas, gyvenęs Šiauliuose ir garsėjęs gerais darbais bei mecenavimu), **Jono Jablonskio** (kalbininkas, žymiausias lietuvių kalbos normintojas), **Felikso Vaitkaus** (lietuvių kilmės JAV lakūnas), **Jono Adomaičio** (pedagogas, vertėjas, teatro kritikas, nusipelnęs mokytojas), **Jono Žemaičio** (Lietuvos karininkas, rezistentas, partizanų vadas, dimisijos brigados generolas), **Olego Truchano** (lietuvių keliautojas, etnografas, gamtosaugininkas, fotografas), **Pelikso Bugailiškio** (teisininkas, advokatas, teisėjas, visuomenės ir politinis veikėjas, spaudos darbuotojas), **Petro Motiekaičio** (Lietuvos inžinierius, aviamodeliuotojas, aviakonstruktorius, išradėjas, biologas), **Rimanto Stankevičiaus** (lakūnas bandytojas, vienintelis lietuvis kosmonautas), **Vincenzo Vaitekūno** (kraštotyrininkas, muziejininkas, esperantininkas) ir kt. vardai, jamžinti gatvių pavadinimuose.

Istorinių įvykių pavadinimai suteikti 2 gatvėms: **Vasario 16-osios** ir **Žalgirio**.

Dar 6 gatvės pavadintos įvairiais bendriniais žodžiais, pvz.: **Lyros, Vėtrungės, Parašiutų** ir kt.

Gatvės, esančios sodininkų bendrijos teritorijose, patogumo dėlei vadinamos tuo pačiu vardu, atitinkančiu jau buvusį sodo bendrijos pavadinimą (jų pavadinimai čia neanalizuojami). Tokias gatves vieną nuo kitos skiria pavadinime esantis skaitmuo, pvz.: **Aušrinės Sodų 6-oji, Ažuolo Sodų 2-oji, Berželio Sodų 3-ioji, Gintaro Sodų 1-oji, Gubernijos Sodų 7-oji**. Šiaulių sodų bendrijose yra 198 gatvės.

Didžiausią Šiaulių gatvių pavadinimų grupę sudaro vietovardžiai. Įvairių vietovių vardais pavadintos net 168 gatvės. Joms suteikti miestų (**Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Marijampolės** ir kt.), miestelių (**Dotnuvos, Joniškėlio, Kražių, Kurtuvėnų, Lyduvėnų** ir kt.), kaimų (**Aukštabalio, Bertužių, Lieporių, Noreikių, Verdulių** ir kt.), miesto dalių (**Medelyno, Pabalių** ir kt.) vardai.

Taip pat daug gatvių pavadinta vis labiau primirštamais Karaliaučiaus (Kalininingrado) srities vietovardžiais, pvz.: **Darkiemio, Gumbinės, Lazdynėlių, Ragainės, Tilžės** ir kt.

Į gatvių pavadinimus sugrįžta buvusių istorinių Prūsijos žemių vardai: **Nadruvos, Notangos, Sembos, Pamedės** ir kt.

Nelietuviškais vietovardžiais pavadintos 6 Šiaulių gatvės: **Gardino, Lydos, Krymo, Sevastopolio** ir dviejų su Šiauliais draugaujančių miestų – **Etten-Leuro** (Olandija) ir **Kristianstado** (Švedija).

Hidronimų vardai suteikti 31 gatvei, pvz.: **Rūdės, Šiladžio, Šimšos, Šonos, Švėtės** ir kt.

4 gatvėms – **Medvėgalio, Rambyno, Salduvės ir Šatrijos** – duoti Lietuvos kalnų vardai.

Miškų vardais pavadintos 3 gatvės: **Beržynės, Dukto, Piktmiškio**.

Šiauliuose naujų gatvių pavadinimai parenkami ne atsitiktinai. Pavyzdžiui, **Dainų** ir **Gytarių** gatvių pavadinimai kilo iš miesto dalių pavadinimų, o šie buvo pavadinti toje vietoje

buvusių kaimų vardais. **Dukto** gatvės pavadinimas kilo nuo netoli esančio miško pavadinimo. **Pailių** gatvė atsirado įamžinant Pailių kaimo, per kurį ėjo ši gatvė, pavadinimą. **Luknės** ir **Lukojaus** pavadinimus gatvėms davė Dubysos intakų vardai. **Vilkurių** kaimo, taip pat pavadinto miško ir šalia Rėkyvos plytėjusios, jau užaugusios pelkės vardas suteiktas netoli jų nutiestai gatvei. **Karpiškio** gatvės pavadinimas kilęs iš senojo Rėkyvos ežero pavadinimo. Taip pat senu Rėkyvos ežero **Nykščio** vardu pavadinta dar viena Šiaulių gatvė.

Būna ir taip, kad senesnės gatvės duoda paskatą naujoms rastis, pavyzdžiui, šalia seniau atsiradusios **Vyturių** gatvės „nutūpė“ **Strazdų, Dagilių, Zylių** ir kitų paukščių vardais pavadintos gatvės.

Kartais gatvių pavadinimus siūlo patys gyventojai. Pavyzdžiui, **Jono Jablonskio** gatvės atsiradimą Šiauliuose inicijavo LKD Šiaulių skyrius, **Popiežiaus Jono Pauliaus II** tako pavadinimą – Šv. Ignaco Lajolos bažnyčia.

Šiaulių gatvių pavadinimus atrenka, įvertina ir siūlo tvirtinti Šiaulių miesto savivaldybės tarybai Gatvių bei visuomeninių objektų, esančių Šiauliuose mieste, pavadinimų parinkimo komisija, kurią įsakymu tvirtina Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktorius. Gatvių pavadinimai įvertinami vadovaujantis Valstybinės lietuvių kalbos komisijos rekomendacija „Dėl gatvių pavadinimų sudarymo ir rašymo“.

„Suteikiant naujoms gatvėms pavadinimus prioritetą – Šiaulių savastis. Norime išsaugoti miesto istorinę atmintį. Šiaulių istorija – gilus šulinys, iš kurio randasi ir gali rasti naujieji gatvių pavadinimai“, – sakė a. a. dr. Birutė Salatkienė, Lietuvos istorikė, archeologė, pedagogė, Gatvių bei visuomeninių objektų, esančių Šiauliuose mieste, pavadinimų parinkimo komisijos narė.

Aušrinė Rinkevičienė,
Šiaulių m. savivaldybės administracijos
Žmonių gerovės ir ugdymo departamento
Kultūros skyriaus vyr. specialistė (kalbos tvarkytoja)